

Komárom: Brigetio Gyógyfürdő idős platánfái

Kezelési terv

2024

Készítette: Barina Zoltán

Tartalom

1.	Azonosító adatok	3
1.1	Jogszabályi háttér.....	3
1.2.	A védett érték adatainak frissítése	3
1.3.	Dokumentumfotók	6
2.	Természetvédelmi célkitűzések	8
3.	Részletes természetvédelmi kezelési terv	8
3.1.	Természetvédelmi stratégiák	8
3.2.	Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	9
3.2.1.	Művelési ághoz kapcsolódó természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak	9
3.2.2.	Élőhelyek kezelése, fenntartása, fajok védelme.....	9
3.2.3.	Látogatás	9
3.2.4.	Oktatás és bemutatás	10
3.2.5.	Kutatás, vizsgálatok	10
3.2.6.	Terület- és földhasználat, természetvédelmi infrastruktúra	10
3.2.7.	Táj- és kultúrtörténeti értékek	10
3.2.8.	Természetvédelmi infrastruktúra	11
3.2.9.	Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak	11
3.3.	Adminisztráció.....	11
3.4.	A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata.....	11

1. Azonosító adatok

1.1 Jogszabályi háttér

Védetté nyilvánító rendelet: Komárom Város Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015 (X.22) önkormányzati rendelete

Kategória: természeti emlék

Védetté nyilvánítás indoka, természetvédelmi célja: nincs külön megadva; elnevezéséből adódóan az idős platánfák védelme

hrs.: 795/51, 795/48 (a védetté nyilvánítási rendeletben nem szerepel)

Kiterjedése: -

Helyi építési szabályzat szerinti besorolása: Különleges beépítésre nem szánt terület - rekreációs terület

Egyéb kapcsolódó rendelkezések:

A védetté nyilvánító önkormányzati rendelet további részleteket nem tartalmaz.

1.2. A védett érték adatainak frissítése

A Brigetio Gyógyfürdő területén található összesen 41 platán (*Platanus ×hybrida*) elhelyezkedése:

A platánok elszórva találhatók meg a fürdő területén, a nagyobb méretű fák kora 30–45 évesre tehető, ezeket tekintjük a rendelet hatálya alá tartozóknak.

Védettséget jelző tábla a területen nem található.

Azonostó	N	E	Törzskerület (cm)
240816_76	47.744121	18.129927	233
240816_77	47.743853	18.129865	260
240816_78	47.743852	18.129731	167
240816_79	47.743806	18.129766	180
240816_80	47.743833	18.130056	123
240816_81	47.743773	18.130035	190
240816_82	47.743672	18.130063	157
240816_83	47.743668	18.130054	130
240816_86	47.744384	18.129932	210
240816_87	47.744689	18.129730	140
240816_88	47.744807	18.129249	195
240816_89	47.744941	18.128245	210
240816_90	47.745090	18.128287	65
240816_91	47.744588	18.128087	105
240816_92	47.744002	18.132171	120
240816_93	47.744003	18.132081	117
240816_94	47.743959	18.132018	148
240816_95	47.743980	18.131953	122

Azonostó	N	E	Törzskerület (cm)
240816_96	47.743960	18.131935	120
240816_97	47.743936	18.131856	170
240816_98	47.743934	18.131844	136
240816_99	47.743850	18.131850	195
240816_100	47.743765	18.131793	118
240816_101	47.743707	18.131775	248
240816_102	47.743610	18.131693	178
240816_103	47.743555	18.131731	215
240816_104	47.743167	18.131784	165
240816_105	47.743181	18.131871	126
240816_106	47.743246	18.131905	98
240816_107	47.743249	18.131919	142
240816_108	47.743289	18.131930	132
240816_109	47.743322	18.131939	85
240816_110	47.743303	18.131936	112
240816_111	47.743364	18.131949	162
240816_112	47.743400	18.131977	98
240816_113	47.743474	18.132060	116
240816_114	47.743514	18.132084	120
240816_115	47.743664	18.132186	140
240816_116	47.743699	18.132185	138
240816_117	47.743752	18.132157	125
240816_118	47.743824	18.132160	153

1.3. Dokumentumfotók

40 év körüli platánok a bejárat közelében

Kb. 30 éves platán építési területen

2. Természetvédelmi célkitűzések

A Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.) önkormányzati rendelet 2. melléklete szerint:

A helyi jelentőségű természetvédelmi területeken meghatározott alapvető természetvédelmi cél a kiemelt zöldövezeti területek, növénytársulások, valamint védett állatfajok és egyedi természeti értékek megtartása, a biodiverzitás fenntartása. További cél a szennyezések megakadályozása, minimalizálása, a természeti és kulturális értékek megismerésére irányuló kutatás, oktatás, turizmus támogatása.

Ezek a célkitűzések kiterjesztendők a helyi jelentőségű védett természeti területekre, amely magában foglalja a természetvédelmi területeket és a természeti emlékeket, így a Brigetio Gyógyfürdő területén található idős platánokat is.

Rendeltetés: A Brigetio Gyógyfürdő területén levő idős platánok megőrzése és a fák által biztosított élőhelyek (fészkelő- és szaporodóhelyek, mikroélőhelyek) kedvező természetvédelmi helyzetben történő fenntartása.

Célkitűzés:

- A tájképi jelentőségű faegyedek fennmaradásának biztosítása
- A jelentősebb dendrológiai értékkel bíró platán (*Platanus ×hybrida*) fák megőrzése
- A fasor fáihoz kötődő élővilág védelme
- A természetvédelmi célú bemutatás elősegítése.

3. Részletes természetvédelmi kezelési terv

3.1. Természetvédelmi stratégiák

A Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.), az összes komáromi helyi védett területre és értékre vonatkozó önkormányzati rendelet 2. melléklete szerint:

a) Az agresszívan terjedő invazív növényzetet vissza kell szorítani, a tájidegen fákat folyamatosan hazai, tájban honos fafajokra (tölgy, kőris, stb.) kell cserélni – utóbbi kitétel védett, de hazánkban nem őshonos fákra nem alkalmazandó

b) A különlegesen ritka, védett, fokozottan védett növény- és állatfajok populációnak védelmét biztosítani kell

c) Az értékek bármilyen szennyezését, rongálását meg kell akadályozni.

d) A természetvédelmi szempontból értékes, kívánatos állapotot rögzíteni kell és fenntartani a beavatkozások minimalizálása mellett.

A Brigetio Gyógyfürdőben található idős platánok védelmének célja a nagyméretű faegyedek megőrzése (ld. 3. fejezet). A természetvédelmi cél elérése érdekében a fő – általános – tennivalók a következők:

- A fasor egyszeri, teljes rekonstrukciója (növény-egészségügyi kezelés, beteg és menthetetlen fák eltávolítása, majd ezek pótlása, menthető fák nyesése). Az egyszeri, teljes rekonstrukcióra vonatkozó kezelési módok az egyes fák állapotának megfelelően:
 - jó állapotban lévő, idős fák: kezelést nem igényelnek, esetlegesen sarjlevágás;

- jó állapotban lévő, idős fák, kismértékben károsodott ágrendszerrel: a száraz csúcsok levágása, a fagyöngy eltávolítása, sarjlevágás;
- idős jelentősen sérült koronaformájú fák: az idős ágak visszavágása, a fagyöngy eltávolítása, régi sebhelyek kezelése;
- idős, jelentősen korhadt törzsű és ágazatú fák: a madár, illetve denevérvédelem, valamint alsóbbrendű korhadéklakó fajok miatt megtartandók. Az idős ágak visszavágása, a fagyöngy eltávolítása, régi sebhelyek kezelése, a korábban betonozott üregek utókezelése, a törzsbelső kitisztítása, vízkivezetés megoldása;
- leromlott, erősen károsodott fák, illetve deformálódott koronájú vagy korona nélküli fák: eltávolítást, szükség esetén tuskókiszedést követően pótlás sorfa jellegű fákkal;
- középkorú, szép koronájú, egészséges fák az első pótlásból: kezelést nem igényelnek, esetlegesen sarjlevágás;
- jó állapotban lévő, középkorú fák, kismértékben károsodott ágrendszerrel, fagyöngyfertőzéssel, erős számú tősarjjal: a száraz ágvégek levágása, a fagyöngy eltávolítása, sarjlevágás;
- fiatal, egészséges, megfelelő helyre telepített fák: nem igényelnek kezelést.
- A faegyedek egészségi állapotának nyomon követése
- A faegyedek egészségi állapotának fenntartása aktív kezeléssel
- A fasor jellegének fenntartása

3.2. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A fáknek helyet adó terület egyetlen kezelési egységet képez, melynek megfeleltetése:
 ÁNÉR-kód: U2 – Kertvárosok, szabadidős létesítmények

3.2.1. *Művelési ághoz kapcsolódó természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak*

- A természetvédelmi kezelési tervben nem részletezett vagy nem szabályozott kezelési előírásokat a területen az illetékes hatóság egyedi államigazgatási eljárásban határozza meg.

3.2.2. *Élőhelyek kezelése, fenntartása, fajok védelme*

- A fák megőrzését elősegítő beavatkozásokat (száraz, letört ágak eltávolítása, sebkezelés, stb.) vegetációs időszakon kívül, de a denevér betelelés és az énekesmadarak költési időszaka előtt kell elvégezni.
- A fasor alatti gyeperes rendszeres kaszálása.
- A fenntartó kezelések során ügyelni kell az odúlakó fajok jelenlétére.
- A fák betegségek és kártevők elleni védelme

3.2.3. *Látogatás*

- A tervezési terület a Brigetio Gyógyfürdő területére szülő belépővel látogatható, néhány faegyed a Táncsics Mihály utca felől szabadon megtekinthető (vö. 2. melléklet a Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi

jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.) önkormányzati rendelet 6. § (2) bekezdéséhez, 3.11. Látogatás, ismeretterjesztés, sport)

- A fenntartó beavatkozások idején és balesetveszély esetén a kezelő időszakos látogatási korlátozást rendelhet el.

3.2.4. Oktatás és bemutatás

- Ismeretterjesztési célból arra alkalmas helyeken tanösvényeket lehet létesíteni, ahol a természeti emlék növénytani és állattani értékeiről szerezhetnek ismereteket a látogatók. (vö. 2. melléklet a Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.) önkormányzati rendelet 6. § (2) bekezdéséhez, 3.11. Látogatás, ismeretterjesztés, sport).
- A látogatás és bemutatás célját szolgáló, tájba illő létesítmények összes alapterülete nem haladhatja meg a tervezési terület 0,05%-át.
- A fák és a terület történetének megismertetése
- Az oktatást és bemutatást elősegítő új információs táblák készítése
- A Zöld Komárom applikációba való integrálása.

3.2.5. Kutatás, vizsgálatok

- A terület egészén a terület állapotát befolyásoló vizsgálatok a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezései szerint végezhetők, beavatkozással nem járó kutatások a fenntartó felé történő bejelentés és egyeztetés után végezhetők.
- A fákhöz kötődő élővilág felmérése és nyomon követése
- A fák és a terület történetének felkutatása

3.2.6. Terület- és földhasználat, természetvédelmi infrastruktúra

- A területen minden ipari és bányászati tevékenység tilos
- A területen új épület és építmény csak úgy helyezhető el, ha az a fákat és gyökérzetüket nem érinti
- A meglévő infrastruktúra-hálózat karbantartása során az eredeti állapotot helyre kell állítani
- A meglévő közművek karbantartása során az eredeti állapotot helyre kell állítani
- A területen új építésű közmű csak úgy építhető vagy vezethető át, ha az a fákat és gyökérzetüket nem érinti
- A területen növényvédő szert és irtószereket csak a fák egyedi védelme érdekében szabad használni.
- A tervezési területen belül a szükséges vegyszerezést csak egyedi engedéllyel és természetvédelmi hatósági ellenőrzése mellett szabad végezni.
- A fasor folytonosságát fenn kell tartani
- A tervezési terület a jelenlegitől eltérő területfelhasználási egységbe nem sorolható.

3.2.7. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- A Brigetio Gyógyfürdő tájképi jellegét meg kell őrizni
- A fasorból csak abban az esetben távolítható el fa, ha ez a természetvédelmi célok megvalósítása érdekében szükséges. Az eltávolított fákat pótolni kell.

- A fapótlásokat előnevelt, földlabdás sorfa jellegű suhángokkal kell elvégezni vegetációs időn kívül
- A fapótlásokat a fasorban lehetőleg a fák eredeti helyén kell elvégezni, a faközbe ültetés egyedi természetvédelmi hatósági elbírálást követően lehetséges.
- A faápolás során megengedett a koronaalakítás, a sérült és beteg koronarészek eltávolítása, a tősarjak eltávolítása, az üregek gondozása, a fagyöngy folyamatos eltávolítása.
- A tájképi szempontból nem megfelelő objektumok eltávolítása.

3.2.8. Természetvédelmi infrastruktúra

- Természetvédelmi státust jelző táblák kihelyezése a fasor elején és végén.
- Információs táblák kihelyezése.

3.2.9. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

- Természetvédelmi beavatkozásokon kívül a fasoron egyéb beavatkozások nem végezhetők el.

3.3. Adminisztráció

- Biztosítani kell, hogy a természeti emlék a kijelölt természetvédelmi kezelő vagyonkezelésében legyen.
- A védetté nyilvánító jogszabályban ki kell jelölni a természeti emlék természetvédelmi kezelőjét (v.ö. Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének 15/2015 (X.22) önkormányzati rendelete a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről 2. §)
- A védettség hatálya rendeletben pontosítandó (fafaj, elhelyezkedés, rendelet hatálya)

3.4. A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata

A védettség hatálya haladéktalanul pontosítandó és az érintettek erről megfelelő módon tájékoztatandók.

Jelen kezelési terv folyamatos előírásai határidőhöz nem kötöttek. Az egyszeri beavatkozások mielőbbi megvalósítására kell törekedni.

A természetvédelmi kezelési terv előírásainak betartását a természetvédelmi hatóság ellenőrzi, a kezelési tervben megadott kezelési feladatok végrehajtását a természetvédelmi kezelő és Komárom Város Önkormányzata ellenőrzi.

A természetvédelmi kezelési tervet 5 évente felül kell vizsgálni és a szükséges módosítási javaslatokat megtenni. A természetvédelmi kezelési terv felülvizsgálatát Komárom Város Önkormányzata, a terület természetvédelmi kezelője és a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság végzi, szükség esetén szakértő(k) bevonásával.